

Διαμεσογειακή Επιτροπή της CPMR

Οδικός χάρτης για τις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες στη Μεσόγειο

Εγκρίθηκε από το Πολιτικό Γραφείο της Διαμεσογειακής Επιτροπής

- Εγκρίθηκε στις 10/12/2014 -

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΜΙΑΣ ΜΑΚΡΟΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Η Μεσόγειος είναι μια κοινωνικοοικονομική, πολιτική και θεσμική περιοχή περίπλοκη σε διάφορα επίπεδα, που συνδυάζει διαφορετικές ευρωπαϊκές, εθνικές, περιφερειακές, τοπικές και παγκόσμιες κουλτούρες, στρατηγικές, πηγές χρηματοδότησης και πολιτικές. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει ορισμένα κράτη μέλη της Ε.Ε., κράτη υποψήφια ή σε προενταξιακό στάδιο, καθώς και κράτη που περιλαμβάνονται στην πολιτική γειτονιά για τον Νότο, ευρωμεσογειακούς και πολυμερείς θεσμούς και οντότητες σε επίπεδο υπο-εθνικό, οικονομικό και κοινωνίας των πολιτών. Από την άλλη, είναι σαφές ότι οι κοινές προκλήσεις¹ που αντιμετωπίζει η λεκάνη της Μεσογείου δεν έχουν διευθετηθεί αποτελεσματικά, παρά τη σχετικά μεγάλη δαπάνη σε πόρους και ανθρώπους. Το αναπτυξιακό κενό μεταξύ των εδαφών καταδεικνύει ότι τόσο ο πολιτικός διάλογος όσο και τα χρηματοοικονομικά και συνεργατικά εργαλεία που έχουν χρησιμοποιηθεί έως σήμερα πρέπει να χρησιμοποιηθούν με τρόπο πιο αποδοτικό, αποτελεσματικό και συντονισμένο, βάσει των αρχών της συνεργασίας και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης². Συνεπώς, η διακυβέρνηση των εδαφών και των θαλασσών της Μεσογείου πρέπει να βελτιωθεί, για να διευθετούνται καλύτερα οι κοινές προκλήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Διαμεσογειακή Επιτροπή της CPMR προτείνει να εφαρμοστεί και να προσαρμοστεί, κατά περίπτωση και σταδιακά, στη λεκάνη της Μεσογείου η μακροπεριφερειακή προσέγγιση και η προσέγγιση για τις θαλάσσιες λεκάνες που η Ε.Ε. δοκιμάζει τα τελευταία χρόνια στις περιοχές της Βαλτικής και του Δούναβη και πιο πρόσφατα στις περιοχές της Αδριατικής-Ιονίου και των Άλπεων: να ξεκινήσουμε αξιοποιώντας την ευρωπαϊκή εμπειρία και από τις χώρες και τα εδάφη των ακτών της Μεσογείου που ανήκουν στην Ε.Ε., αλλά να αφήσουμε την πόρτα ανοιχτή —από την αρχή— για να συμμετάσχουν σταδιακά και να αναλάβουν από κοινού την ευθύνη τα κράτη και τα εδάφη όλης της περιοχής.

II. ΚΥΡΙΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΑΚΡΟΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΛΕΚΑΝΕΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Οι κύριες έννοιες πίσω από το αίτημα εφαρμογής της μακροπεριφερειακής προσέγγισης και της προσέγγισης για τις θαλάσσιες λεκάνες στη Μεσόγειο θα στηριχθούν κυρίως στις σκέψεις και συστάσεις που περιλήφθηκαν σε εκθέσεις και γνώμες επί του θέματος που έχουν καταγραφεί κατά τα δύο τελευταία χρόνια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή³, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁴, την Επιτροπή των Περιφερειών, την Ευρωμεσογειακή Περιφερειακή και Τοπική Συνέλευση (ARLEM)⁵, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ε.Ε., καθώς και σε εκείνες άλλων σημαντικών παραγόντων, όπως οι ενώσεις τοπικών και περιφερειακών παραγόντων, η Διαμεσογειακή Επιτροπή της CPMR⁶ ή η Arco Latino.

¹ Σε διαφορετικά επίπεδα: πολιτικό (π.χ. δημοκρατική μετάβαση, αποκέντρωση), κοινωνικοοικονομικό και περιβαλλοντικό (π.χ. έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη), πολιτισμικό (π.χ. διαπολιτισμικός διάλογος).

² Τελική διακήρυξη της Γενικής Συνέλευσης της Διαμεσογειακής Επιτροπής της CPMR, Βαρκελώνη, Ιούνιος 2013

³ Π.χ. Η προστιθέμενη αξία των μακροπεριφερειακών στρατηγικών. COM(2013) 468 τελικό· Η διακυβέρνηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών COM(2014) 284 τελικό.

⁴ Εξέλιξη των μακροπεριφερειακών στρατηγικών της ΕΕ: τρέχουσες πρακτικές και προοπτικές για το μέλλον, κυρίως στη Μεσόγειο (2011/2179/INI).

⁵ Ετήσιες εκθέσεις για την εδαφική διάσταση της Ένωσης για τη Μεσόγειο, έκθεση της ECOTER για μια «Στρατηγική Συνοχής για τη Μεσόγειο».

⁶ Τελική διακήρυξη της Γενικής Συνέλευσης της Διαμεσογειακής Επιτροπής της CPMR, Βαρκελώνη, Ιούνιος 2013· σχέδιο δράσης της Διαμεσογειακής Επιτροπής της CPMR για το 2013–2014· Ολοκληρωμένη Μεσογειακή Στρατηγική της Διαμεσογειακής Επιτροπής της CPMR (2012).

Συγκεκριμένα, η Διαμεσογειακή Επιτροπή της CPMR θα ήθελε να συνοψίσει τις ακόλουθες έννοιες που πρέπει να εφαρμοστούν στη μακροπεριφερειακή προσέγγιση και την προσέγγιση για τις θαλάσσιες λεκάνες στη Μεσόγειο:

- **Μεταβλητή γεωμετρία⁷:**

- ο Καθολική Ολοκληρωμένη Μακροπεριφερειακή Μεσογειακή Στρατηγική μεσομακροπρόθεσμα — **EUSMED** (προσχέδιο καθολικού σχεδίου δράσης μέχρι το 2017 κατά την προεδρία της Μάλτας, που θα ενημερώνεται ανά 3 έτη, αρχίζοντας από το 2020), που θα πρέπει να περιλαμβάνει τρεις αλληλένδετες στρατηγικές:
- ο Στρατηγική για την Αδριατική και το Ιόνιο: **EUSAIR** (σε πιλοτικό στάδιο· σχέδιο δράσης μέχρι το 2014)
- ο Στρατηγική για τη Δυτική Μεσόγειο: **EUSWEST Med** (σχέδιο δράσης μέχρι το 2016)
- ο Στρατηγική για την Ανατολική Μεσόγειο: **EUSEAST Med** (σχέδιο δράσης μέχρι το 2020)

Η EUSAIR – δομημένη στη συμπαγή βάση της Θαλάσσιας Στρατηγικής για την Αδριατική και το Ιόνιο (2012) – θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως ένας πρώτος οδηγός και σε επίπεδο διακυβέρνησης, εξετάζοντας παράλληλα σε μεγαλύτερο βαθμό την τυπική συμμετοχή 4 κρατών εκτός Ε.Ε. και των συνεργιών που θα πρέπει να συναφθούν με τις Στρατηγικές για τον Δούναβη και τις Άλπεις. Οι πιθανές θετικές επιδράσεις από τη δουλειά σε μερικούς από τους πυλώνες που κατονομάστηκαν προηγουμένως πρέπει να επηρεάσουν μελλοντικές στρατηγικές.

Οι άλλες μακροπεριφέρειες πρέπει να επωφεληθούν από όλες αυτές τις εμπειρίες και να βασιστούν εξαρχής σε συγκεκριμένες ανάγκες, πυλώνες και δράσεις-κλειδί, στηριζόμενες στις υπάρχουσες σχέσεις συνεργασίας, ενώ παράλληλα να διασφαλίζουν μια περιοδική, αποδοτική και συνεκτική με τις άλλες, μέσω της καθολικής ολοκληρωμένης συνεργασίας που θα γίνει το συνολικό τους πλαίσιο. Τα κράτη θα αποφασίσουν, συμμετοχικά (μαζί με τις τοπικές διοικήσεις τους), ποιες περιοχές θα εμπλακούν περισσότερο σε κάθε μακροπεριφέρεια. Αυτή η μεταβλητή γεωμετρία θα μπορούσε να προσδώσει μεγαλύτερο δυναμισμό από την αρχή και να διευκολύνει τις στρατηγικές να λειτουργήσουν καλά για να επιτευχθεί η αποδοτική, ομαλή και συνεπής μακροπρόθεσμη υλοποίηση της καθολικής στρατηγικής EUSMED.

Αυτό το σκεπτικό θα μπορούσε να εφαρμοστεί επίσης σε πιθανές νέες Στρατηγικές για τις Θαλάσσιες Λεκάνες στη Μεσόγειο που θα μπορούσαν να υιοθετηθούν από την ΕΕ σαν το πρώτο βήμα εμπρός βραχυπρόθεσμα. Για παράδειγμα και προκειμένου να ενισχυθεί η συνεργασία σε θαλάσσια ζητήματα, θα μπορούσε να προβλεφθεί **μία νέα θαλάσσια στρατηγική για τη Δυτική Μεσόγειο**. Αυτή θα μπορούσε να βασιστεί στις εν εξελίξει εργασίες και συνεργασία στην περιοχή⁸ και θα μπορούσε να αναπτυχθεί σε συμφωνία με την πρώτη στρατηγική που αναπτύχθηκε για την Αδριατική-Ιόνιο. Αυτή η θαλάσσια στρατηγική για την δυτική περιοχή της λεκάνης θα μπορούσε επίσης να δεσμεύσει μία σταδιακή μετάδοση του αντικτύπου προς την ενίσχυση της συνεργασίας σε άλλες περιοχές προς ένα ευρύτερο μακροπεριφερειακό πεδίο.

- **Διακυβέρνηση: η ισορροπημένη, πολυεπίπεδη και πολυκεντρική προσέγγιση, η ισορροπία μεταξύ των προσεγγίσεων «εκ των άνω προς τα κάτω» και «εκ των κάτω προς τα άνω» και η ανάγκη σύναψης συνεργιών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα:**

Μια πιο ισορροπημένη διακυβέρνηση θα είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η διεύθυνση των στρατηγικών από τα συγκεκριμένα κράτη μέλη, η οποία θα συνδυαστεί με τον επιμερισμό των ευθυνών και την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση από αυτά τα κράτη και τις τοπικές διοικήσεις τους. Ο ρόλος των περιφερειών, των τοπικών διοικήσεων και των ενώσεων είναι θεμελιώδης για τον ορισμό και την υλοποίηση των στρατηγικών, όπως και ο ρόλος κάθε κράτους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή —μέσω των διαφόρων Γενικών Διευθύνσεων της⁹— θα πρέπει να διασφαλίσει την εποπτεία της διαδικασίας και να τη βοηθήσει να ξεκινήσει.

Ο συντονισμός των ενδιαφερομένων θα πρέπει να διευκολυνθεί από την Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία και τους οργανισμούς και θεσμούς που θα μπορούσαν να δράσουν καταλυτικά για τους δημόσιους και τους

⁷ Για επισκόπηση ανατρέξτε στο Παράρτημα ΙΙ της έκθεσης της επιτροπής ECOTER της ARLEM για μια «Στρατηγική Συνοχής για τη Μεσόγειο».

⁸ Οι ομάδες εργασίας για την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική, τον συντονισμό με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ένωση για τη Μεσόγειο, την τριμερή συνεργασία ανάμεσα της DG MARE, της ΕΤΕπ (Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων) και του IMO (Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού), διάφορα συγκεκριμένα έργα μεταξύ των οποίων αρκετά διαχειριζόμενα από τις περιφέρειες, τις δυναμικές της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, κλπ.

⁹ Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης, Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας, Έρευνας και Καινοτομίας, Απασχόλησης, Ανάπτυξης και Συνεργασίας κτλ.

ιδιωτικούς φορείς (υλοποιώντας τις αρχές τις τριπλής έλικας)¹⁰, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των πανεπιστημίων, των εταιρειών κτλ. Θα πρέπει να καθιερωθούν τακτικά φόρα στα οποία θα συμμετέχουν αυτοί οι φορείς, ιδιαίτερα ένα για καθεμιά από τις στρατηγικές: φόρα EUSAIR, EUSWEST, EUSEAST και EUSMED (ετήσιο φόρουμ συντονισμού)¹¹.

Η ARLEM και η Ένωση για τη Μεσόγειο θα πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη συγκέντρωση των συμφερόντων των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών δραστών των νότιων και ανατολικών ακτών της Μεσογείου. Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να αναθέσει στον γραμματέα της Ένωσης να υποστηρίξει ειδικά τον πολυεπίπεδο συντονισμό και την υλοποίηση των σημαντικών έργων όταν οι προτεραιότητες των στρατηγικών συμπέσουν με εκείνες των 6 τομέων προτεραιότητάς του. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης και η Γενική Διεύθυνση Εμπορίου, Ανάπτυξης και Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα πρέπει επίσης να εμπλακούν σταδιακά. Η μεγάλη προστιθέμενη αξία και εμπειρία της CPMR θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη κατά τον συντονισμό των ενδιαφερομένων.

Όταν ετοιμαστούν οι στρατηγικές, θα είναι σημαντική η στήριξη σε επιτροπές πολυεπίπεδης εποπτείας, συντονιστές προτεραιότητας, ηγέτες οριζόντιων δράσεων, εθνικές και περιφερειακές επαφές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και προγράμματα όπως το Interact θα πρέπει να στηρίζουν την οργάνωση, την επικοινωνία και την αξιοποίηση.

Τέλος, οι πολίτες πρέπει να τεθούν εξ αρχής στο επίκεντρο της μακροπεριφερειακής προσέγγισης στη Μεσόγειο. Οι στρατηγικές θα πρέπει να χαραχθούν ώστε να έχουν πραγματικό αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Έτσι, οι τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις είναι θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη αυτού του στόχου, καθώς είναι οι πλησιέστεροι στους πολίτες θεσμοί. Η επικοινωνιακή όψη των στρατηγικών θα είναι, συνεπώς, πολύ σημαντική.

- **Η εθελοντική και σταδιακή μεθοδική προσέγγιση** που θα πρέπει να εφαρμοστεί στις **μακροπεριφερειακές στρατηγικές** και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες που αφορούν στη συνεργασία με τα κράτη και τα εδάφη του Νότου.

Αν και οι στρατηγικές θα στηριχθούν στην εμπειρία από την Ε.Ε. και θα ξεκινήσουν με δεσμευτικές συμφωνίες μεταξύ των ευρωπαϊκών μεσογειακών κρατών, πολλοί από τους στόχους τους δεν θα είναι δυνατόν να επιτευχθούν χωρίς εθελοντική συνεργασία ή συμφωνία επί των προτεραιοτήτων με εταίρους εκτός Ε.Ε.: αυτή η συνεργασία θα είναι χρήσιμη και για να επιτευχθεί οικονομική ανταγωνιστικότητα και συνοχή καθώς και για να προωθηθούν οι εξωτερικές ενέργειες της Ε.Ε. (Γειτονία, Διεύρυνση, Ανάπτυξη κτλ.). Είναι σαφές ότι η μελλοντική ανάληψη κοινής ευθύνης για αυτές τις στρατηγικές πρέπει να προσεγγιστεί σταδιακά και μεθοδικά, ώστε να διευκολύνει τη σταδιακή εμπλοκή μεσογειακών κρατών-εταίρων (αποφεύγοντας τα πολιτικά και θεσμικά εμπόδια). Από αυτήν την άποψη, όπως αναφέρεται και στην έκθεση της ARLEM για μια «Στρατηγική Συνοχής για τη Μεσόγειο», μια πιθανότητα θα μπορούσε να είναι η εμπλοκή των κρατών του Νότου και των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην αρχική φάση, αξιοποιώντας κυρίως όσα βήματα έχουν πραγματοποιηθεί και μέσω συνεργιών σε συγκεκριμένα έργα, σε βάση εθελοντική και μη δεσμευτική σε πολιτικό επίπεδο.

- **Η ανάγκη για θεματική συγκέντρωση κατά στρατηγική (EUSMED και EUSAIR, EUSWEST, EUSEAST).**

Αν και η ολοκληρωμένη στρατηγική EUSMED θα μπορούσε να ασχοληθεί —χάρin συνεκτικότητας— με πολλούς σχετικά σημαντικούς πυλώνες μακροπρόθεσμα, κάθε στρατηγική θα πρέπει να εφαρμόσει την αρχή της «θεματικής συγκέντρωσης» για να είναι πιο αποτελεσματική. Οι επιλεγμένες προτεραιότητες θα πρέπει να προσφέρουν συγκεκριμένη προστιθέμενη αξία για να διευθετηθούν σε μακροπεριφερειακό επίπεδο και όχι μόνο μέσω άλλων διαδικασιών ή υπαρχόντων πλαισίων συνεργασίας.

Πιθανοί πυλώνες που αναφέρονται στο Παράρτημα II της έκθεσης της ARLEM για την ολοκληρωμένη στρατηγική¹²: 1. Περιβάλλον, κλιματική αλλαγή και ενέργεια· 2. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, έρευνα και εργασία των νέων· 3. Γαλάζια ανάπτυξη και ολοκληρωμένες θαλάσσιες πολιτικές· 4. Βελτίωση της δι-εδαφικής προσβασιμότητας, των διασυνδέσεων και των μεταναστευτικών ρευμάτων· 5. Δημοκρατική διακυβέρνηση, υποστήριξη της αυτοδιοίκησης και υψηλής ποιότητας δημόσιες υπηρεσίες. Κοινό στοιχείο:

¹⁰ Με ειδικό ρόλο για την Επιτροπή των Περιφερειών, την ένωση τοπικών και περιφερειακών αρχών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της ΕΕ.

¹¹ Ο χρόνος έναρξής τους μπορεί να προβλεφθεί σε συνάρτηση με τα διάφορα στάδια του χρονοδιαγράμματος του παρόντος οδικού χάρτη, αλλά καλό θα ήταν όλα να έχουν ξεκινήσει μέχρι το 2020.

¹² Παράρτημα II: Θεματικές που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν ως προτεραιότητες (και να εμφανιστούν στο πλαίσιο στρατηγικών) και παραδείγματα νέων «πρωτοβουλιών και έργων» που μπορούν να οριστούν και να χρησιμοποιηθούν (υπάρχοντα έργα) με τους κύριους ενδιαφερομένους για μια ολοκληρωμένη μακροπεριφερειακή προσέγγιση στη Μεσόγειο (συνοπτικός πίνακας για τις τρεις προτεινόμενες μακροπεριφερειακές στρατηγικές, που περιλαμβάνει τα χρηματοδοτικά εργαλεία αναφοράς).

Καινοτομία στις διαδικασίες και στη δικτύωση, στα έργα, στις πρωτοβουλίες και στις συνεργασίες, στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και στη χρήση υπαρχουσών.

Στη διάρκεια μιας διαδικασίας ανοιχτής διαβούλευσης (μετά από σχέδιο πρότασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή), οι κύριοι εμπλεκόμενοι θα πρέπει να επιλέξουν τις συγκεκριμένες προτεραιότητες και τις κύριες πρωτοβουλίες για κάθε στρατηγική, συμπεριλαμβανομένης της ολοκληρωμένης στρατηγικής (π.χ. απορρύπανση της Μεσογείου Θάλασσας, αγώνας κατά της κλιματικής αλλαγής στις παράκτιες περιοχές, αποδοτική ενέργεια και ανανεώσιμες μορφές ενέργειας στα κτήρια, θαλάσσιες μεταφορές και ασφάλεια, διαχείριση των μεταναστευτικών κυμάτων, μεταξύ άλλων).

- **Οι συνεργίες που θα επιτευχθούν με τα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας στην περιοχή, η ολοκληρωμένη ανταλλαγή καλών πρακτικών και η σπουδαιότητα της αξιοποίησης προηγούμενων έργων και πρωτοβουλιών**

Παρά τον κανόνα των τριών «όχι» (όχι νέοι θεσμοί, όχι νέα χρηματοδότηση, όχι νέα νομοθεσία), πολλοί τοπικοί και περιφερειακοί παράγοντες προβάλλουν την ανάγκη για μια συστηματικότερη στήριξη από την Ε.Ε. για να ξεκινήσουν οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές που εμφανίζονται στη Μεσόγειο μέσω προγραμμάτων διακρατικής συνεργασίας, όπως τα νέα προγράμματα MED και ADRIAN, καθώς και μέσω του μελλοντικού προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας για τη λεκάνη της Μεσογείου εντός του πλαισίου της Πολιτικής Γειτονίας και τεχνικής βοήθειας από τα διαρθρωτικά ταμεία. Από αυτήν την άποψη, πολλοί ενδιαφερόμενοι που εμπλέκονται στη στρατηγική EUSAIR ζήτησαν πρόσφατα να υπάρξει ένας κανόνας των τριών «ναι»: ναι στη συμπληρωματική χρηματοδότηση, ναι στην περισσότερη θεσμική συνεργασία, ναι στα περισσότερα νέα έργα.

Ειδικά οι προπαρασκευαστικές ενέργειες θα χρειαστούν άμεση στήριξη από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (διακρατική συνεργασία, διασυνοριακή συνεργασία, μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας κτλ.). Από την άλλη, και για την υλοποίηση των στρατηγικών, θα είναι απαραίτητη η ευθυγράμμιση με τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία. Τα εξωτερικά εργαλεία, που τα διαχειρίζονται πολυμερείς οργανισμοί, τα κράτη μέλη, περιφερειακές και τοπικές αρχές, πρέπει να ληφθούν υπόψη ως συμπληρωματικά εργαλεία.

Επιπλέον, κάτι άλλο θεμελιώδες για την ομαλή και συναφή ανάπτυξη των μακροπεριφερειακών στρατηγικών και των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες στη Μεσόγειο θα πρέπει να είναι η αξιοποίηση προηγούμενων έργων και πρωτοβουλιών στην περιοχή. Πρέπει να εντοπιστούν οι βέλτιστες πρακτικές, να προσαρμοστούν και να αναπαραχθούν σε διαφορετική κλίμακα, αν χρειαστεί, για να έχουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Ακόμη, όσες πρωτοβουλίες αλληλοεπικαλύπτονται θα πρέπει να αποφευχθούν, να αναζητηθούν μόνο οι αποτελεσματικές συνεργίες κτλ. Ο ρόλος του προγράμματος Interact και των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας θα είναι σημαντικός για τον ορισμό και την υλοποίηση των στρατηγικών.

- **Η συνεργίες που θα αναπτυχθούν μέσω της χρήσης χρηματοοικονομικών εργαλείων για να βελτιωθούν οι επενδύσεις στον μεσογειακό Νότο**

Μια συμπληρωματική ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για να συντονιστούν οι επενδύσεις σε όλη τη Μεσόγειο, εμπλέκοντας την Ε.Ε., τα κράτη μέλη, ευρωπαϊκούς και διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ταμεία εντός και εκτός Ε.Ε., πολυμερείς και διμερείς δωρητές και κράτη-εταίρους, θα πρέπει να αναληφθεί και να συντονιστεί με τις μακροπεριφερειακές στρατηγικές για να προωθηθούν οι συνεργίες στις επενδύσεις με σαφή κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο στη λεκάνη.

III. ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΑΚΡΟΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΛΕΚΑΝΕΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ: ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ «ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΝΩ» ΕΩΣ ΤΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ «ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΝΩ» ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΟ ΑΙΤΗΜΑ – 1^η φάση: 2014-2015

Πρόσφατα επιτεύγματα όσον αφορά στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές στη Μεσόγειο:

- Η περίληψη της θεματικής για τον διάλογο στην ευρωπαϊκή και ευρωμεσογειακή ατζέντα, ως **γενική συμφωνία μεταξύ πολλών εκπροσώπων των περιφερειών, των τοπικών διοικήσεων και της κοινωνίας των πολιτών για την ανάγκη εφαρμογής της μακροπεριφερειακής προσέγγισης στη Μεσόγειο**: ο στόχος αυτός έχει ήδη επιτευχθεί στο πλαίσιο της Διαμεσογειακής Επιτροπής της CPMR, της ARLEM, του Arco Latino, των Med Cities, του EESC, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της ανοιχτής διαβούλευσης του προγράμματος MED για το νέο του επιχειρησιακό πρόγραμμα κτλ.

- **Διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα, συνεργασίες και πρωτοβουλίες που σκέπτονται ή ζητούν μια μακροπεριφερειακή προσέγγιση στη Μεσόγειο** (Coastgar, Χάρτα της Μπολόνια, διακυβέρνηση MED, Proforbiomed, Marie, Elih-Med, Otremed, Creative Med, Maremed, COM&CAP MarInA-Med, μεταξύ άλλων: διάφορα έργα επιλεγμένα στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προσφορών του προγράμματος MED κτλ.)
- Η πιθανή συμπερίληψη ενός **άξονα προτεραιότητας 4** για μια «**κοινή Μεσόγειο Θάλασσα**» στο επικείμενο **διακρατικό πρόγραμμα MED της ΕΕ** σχετικά με τον θεματικό στόχο 11: **βελτίωση της μεσογειακής διακυβέρνησης, και διακυβερνητικός άξονας του νέου διακρατικού προγράμματος ADRION**
- **Η εκδήλωση ενδιαφέροντος της Ένωσης για τη Μεσόγειο:** ήδη φάνηκε στο πλαίσιο της ARLEM και της Διαμεσογειακής Επιτροπής της CPMR (θα ακολουθήσουν περαιτέρω επαφές).
- Οι εν εξελίξει εργασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μαζί με τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, ως σημαντικών εξωτερικών ενδιαφερομένων για τη **Στρατηγική για την περιοχή Αδριατικής-Ιονίου (EUSAIR)¹³**.

Σε αυτό το πλαίσιο και μετά από αυτήν τη διαδικασία «εκ των κάτω προς τα άνω», το τελικό χρονοδιάγραμμα για την 1^η φάση του οδικού χάρτη θα πρέπει να έχει ως εξής:

- **Συμφωνία μεταξύ των 9 μεσογειακών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που πιθανώς να εμπλακούν** στην ολοκληρωμένη μεσογειακή μακροπεριφερειακή στρατηγική και στις τρεις αλληλοσχετιζόμενες μακροπεριφέρειες και πιθανές νέες στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες:
 - ο Θα διοργανωθεί συνάντηση των μόνιμων εκπροσώπων Ιταλίας, Γαλλίας, Ισπανίας, Πορτογαλίας, Ελλάδας, Κροατίας, Σλοβενίας, Μάλτας, Κύπρου στις Βρυξέλλες κατά το ~~πρώτο μέρος του~~ β' εξαμήνου του 2014 ή το 2015. Στόχος θα είναι να συγκεντρωθούν οι απόψεις των κρατών μελών και να επαληθευτούν οι απαιτήσεις για να παρουσιαστεί το αίτημα εφαρμογής της μακροπεριφερειακής προσέγγισης στη Μεσόγειο σε μια συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κατά την ιταλική προεδρία ή την επόμενη.
 - ο Όσες τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις ενδιαφέρονται να προτείνουν αυτήν τη μακροπεριφερειακή προσέγγιση για τη Μεσόγειο στις εθνικές διοικήσεις τους θα πρέπει να επικοινωνήσουν, παράλληλα, με τους υπουργούς εξωτερικών και οικονομικής ανάπτυξης του οικείου κράτους μέλους και να γνωστοποιήσουν το πολιτικό αίτημα. Το θέμα της μακροπεριφέρειας της Μεσογείου θα πρέπει να περιληφθεί για συζήτηση στην ατζέντα των συνόδων των περιφερειών ή/και των τοπικών διοικήσεων ή/και των κρατών διαφόρων κρατών μελών (π.χ. στην Ιταλία: Conferenza delle Regioni, Unione delle Province d'Italia, Associazione Nazionale Comuni Italiani, Conferenza Stato-Regioni, Conferenza Stato-Città, Conferenza Unificata).
 - ο Πρέπει να διεξαχθούν διαβουλεύσεις υψηλού επιπέδου στα υπάρχοντα φόρα και σε συνέχεια με τις κάτωθι πρόσφατες εκδηλώσεις:
 - Γενική Συνέλευση της Διαμεσογειακής Επιτροπής της CPMR (Βενετία, 27 Ιουνίου 2014)
 - Συνέδριο για τη EUSAIR της Επιτροπής των Περιφερειών (Φαμπιάνο-Ανκόνα, Ιταλία, 11 Ιουλίου 2014)
 - Επιτροπή ECOTER της ARLEM (Μάλαγα, Ισπανία, 20^η Οκτωβρίου 2014)
 - Med Cooperation Days (Ρώμη, 10-11 Νοεμβρίου 2014)
 - Εναρκτήρια εκδήλωση της EUSAIR (Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 2014).
 - Συνδιάσκεψη της EOKE (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή) «Χαρτογράφηση των Μακροπεριφερειακών Στρατηγικών στην Ευρώπη» (Βρυξέλλες, 26 Νοεμβρίου 2014)

Θα μπορούσε ιδιαίτερα να μελετηθεί το ενδεχόμενο να διεξαχθεί μία συνδιάσκεψη υψηλού επιπέδου κατά τη διάρκεια του 2015 ώστε να εμβαθύνουμε στις συζητήσεις για το θέμα, εμπλέκοντας τους βασικούς δρώντες και τα κράτη μέλη. Θα ήταν επίσης χρήσιμο η συνάντηση να τεθεί με τρόπο που θα μπορούσε να ενθαρρύνει

¹³ Ανακοίνωση και Σχέδιο Δράσης δημοσιεύτηκαν στις 17/6/2014, η Στρατηγική προσυπογράφηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Οκτώβριο του 2014 και ξεκίνησε επισήμως στις 18/11/2014.

την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των διαφόρων υπαρχουσών και αναδυόμενων μακροπεριφερειακών στρατηγικών και στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες.

- **Συμφωνία μεταξύ των 28 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης** για την ολοκληρωμένη μεσογειακή μακροπεριφερειακή στρατηγική (και για τις τρεις αλληλοσχετιζόμενες μακροπεριφέρειες) και/ή για τη θαλάσσια στρατηγική για τη Δυτική Μεσόγειο βραχυπρόθεσμα.
 - ο Τα εννέα ευρωμεσογειακά κράτη θα πρέπει να είναι παρόντα και να μοιραστούν το όραμά τους με τα άλλα 19 κράτη μέλη της Ε.Ε. και να περιλάβουν ορισμένη παράγραφο στα συμπεράσματα μιας συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κατά την προεδρία της Ιταλίας.
 - ο Παράγραφος για τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (σχέδιο πρότασης προς εκτίμηση από τα κράτη μέλη κατά την προεδρία της Ιταλίας και πιθανή έγκριση πριν το τέλος του 2014 ή κατά το 2015 στην επερχόμενη Λετονική Προεδρία):

«Ανακαλώντας τα συμπεράσματα του Απριλίου και του Ιουνίου του 2011 και του Δεκεμβρίου του 2012, όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να καταρτίσει μια στρατηγική για την περιοχή Αδριατικής–Ιονίου, σύμφωνα με τα πρόσφατα συμπεράσματά του τον Οκτώβριο του 2014 προσυπογράφοντας την EUSAIR και λαμβάνοντας υπόψη τις εκθέσεις και τις γνώμες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Επιτροπής των Περιφερειών, της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ε.Ε., της ARLEM καθώς άλλες πολιτικές διακηρύξεις τοπικών και περιφερειακών ενδιαφερομένων της περιοχής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές να επεξεργαστούν μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή στρατηγική για την περιφέρεια της Μεσογείου μέχρι τον Ιούνιο του 2017, η οποία θα ξεκινήσει κατά την προεδρία της Μάλτας. Αυτή η στρατηγική θα περιλαμβάνει, πλέον της υφισταμένης EUSAIR, μια συγκεκριμένη στρατηγική για τη Δυτική Μεσόγειο, που πρέπει να καταρτιστεί μέχρι το 2015, και μια στρατηγική για την Ανατολική Μεσόγειο, που πρέπει να οριστεί μέχρι το 2020. Όλες αυτές οι στρατηγικές πρέπει να αλληλεπιδρούν και να συνεισφέρουν στη χάραξη μίας στρατηγικής διάρκειας για όλη τη Μεσόγειο, που θα περιλαμβάνει τη γειτονία σε βάση εθελοντική και προοδευτική.

2. ΜΕΛΕΤΗ, ΣΥΣΤΑΣΗ, ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΝΑΡΞΗ – 2^η φάση: 2015–2020

- **Έγγραφο συζήτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** για την ολοκληρωμένη στρατηγική και τις αλληλένδετες μεσογειακές στρατηγικές για την περιοχή Αδριατικής–Ιονίου, τη Δυτική Μεσόγειο και την Ανατολική Μεσόγειο και/ή ειδικό έγγραφο για μία θαλάσσια στρατηγική για τη Δυτική Μεσόγειο.
- **Διαβουλεύσεις που θα συντονιστούν σε διάφορα επίπεδα με τα κράτη μέλη** και την ARLEM, την Ένωση για τη Μεσόγειο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών με τη βοήθεια της Διαμεσογειακής Επιτροπής της CPMR και άλλων κύριων ενδιαφερομένων και τη συμμετοχή της κοινοβουλευτικής συνέλευσης της Ένωσης για τη Μεσόγειο, τους ευρωπαϊκούς ομίλους εδαφικής συνεργασίας (EGCTs) και τις ευρωπεριφέρειες (Euro-Regions).
- **Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μία Θαλάσσια Στρατηγική για τη Δυτική Μεσόγειο** μέχρι το τέλος του 2015.
- **Ανακοίνωση της Επιτροπής που θα περιλαμβάνει το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη Δυτική Μεσόγειο** μέχρι το τέλος του α΄ εξαμήνου του 2016¹⁴
- **Ανακοίνωση της Επιτροπής που θα περιλαμβάνει το σχέδιο δράσης για την ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή στρατηγική** μέχρι το τέλος του α΄ εξαμήνου του 2017
- **Ανακοίνωση της Επιτροπής που θα περιλαμβάνει το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή στρατηγική για την Ανατολική Μεσόγειο** μέχρι το τέλος του β΄ εξαμήνου του 2020
- **Προπαρασκευαστικές και υποστηρικτικές ενέργειες που θα γίνουν μεταξύ 2015 και 2020:**
 - ο Προπαρασκευαστική/Υποστηρικτική δράση για τη συγκρότηση των μεσογειακών στρατηγικών που ζήτησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

¹⁴Έτος της ενδιάμεσης επανεξέτασης του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου

- Μελέτες/έργα/δράσεις στο πεδίο του μεσογειακού προγράμματος και του προγράμματος ADRION, του προγράμματος ENI CBC, του προγράμματος IPA για την Αδριατική, των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων
- Σύσταση φόρα ενδιαφερομένων για τις στρατηγικές EUSAIR, EUSWEST, EUSEAST· ετήσιο συντονιστικό φόρουμ για τη EUSMED
- Δημιουργία επιτροπών πολυεπίπεδης εποπτείας, συντονιστών προτεραιότητας, ηγετών οριζόντιων δράσεων, εθνικών και περιφερειακών επαφών
- Συντονισμός με την ARLEM της Ένωσης για τη Μεσόγειο και τις χώρες και τα εδάφη του Νότου
- Απεμπλοκή χρηματοοικονομικών δομών για την υποστήριξη των ηγετών οριζόντιων δράσεων, των δράσεων συντονισμού προτεραιοτήτων κτλ. από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Πιθανοί νέοι ευρωπαϊκοί όμιλοι εδαφικής συνεργασίας για τα εδάφη του Νότου

3. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ – 3^η φάση

- **Ευθυγράμμιση μεταξύ** των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, των σχετικών ευρωπαϊκών θεματικών προγραμμάτων και των στρατηγικών (μαζί, τόσο στην αρχική φάση της περιόδου του 2014 για τη στρατηγική EUSAIR, στην ενδιάμεση επανεξέταση, όσο και στο τέλος της οικονομικής περιόδου 2012–2017 για τις άλλες στρατηγικές). Για παράδειγμα, η ενσωμάτωση συγκεκριμένων παραπομπών προς τις στρατηγικές στις συμφωνίες συνεργασίας, στα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα (π.χ. χρήση του άρθρου 96.3d των κανονισμών περί κοινών διατάξεων, χρηματικά μπόνους για περιφερειακά έργα που ασχολούνται με μακροπεριφερειακές προτεραιότητες) και στα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.
- **Υλοποίηση των κύριων δράσεων που αναφέρονται στα σχέδια δράσης των στρατηγικών** (από το 2014 όσον αφορά στη EUSAIR, από το 2017 όσον αφορά στη EUSWEST, από το 2018 όσον αφορά στη EUSMED και από το 2021 όσον αφορά στη EUSEAST).
- **Εποπτεία της διακυβέρνησης των μακροπεριφερειών και των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες:** ετήσια φόρα και συνέδρια, εκθέσεις και συνεχής (*in itinere*) αξιολόγηση από την Επιτροπή, γνώμες από τους άλλους θεσμούς της ΕΕ.